

13. 12. 2013

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Valorizace a redukce vnosu při vypořádání společného jmění manželů dle nového občanského zákoníku

Předmětem tohoto článku je krátké zamyšlení autora nad novou právní úpravou vnosů (zápočtů) při vypořádání společného jmění manželů podle zákona č. 89/2012, občanský zákoník, který by měl nabýt účinnosti 1. ledna 2014 (dále jen „NOZ“). Zásadní změnu právní úpravy dle NOZ, oproti aktuálně účinnému občanskému zákoníku, lze spatřovat ve výslovné úpravě valorizace (zhodnocení) nebo redukce (snížení) vnosu.

Z ustanovení § 149 odstavec 2 věta druhá zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník v platném a účinném znění (dále jen „SOZ“), vyplývá, že každý z manželů je oprávněn požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek, a je povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Z uvedeného vyplývá, že **text zákonné úpravy SOZ explicitně otázku valorizace nebo redukce vnosu neupravuje**. Z relevantní judikatury Nejvyššího soudu k SOZ, a to zjm. z rozhodnutí, které bylo publikováno pod R 42/1972, a které je aplikovatelné i na právní úpravu společného jmění manželů (viz usnesení Nejvyššího soudu ČR pod sp. zn. 22 Cdo 2902/2005), vyplývá následující: *„Jestliže byla nějaká věc získána za trvání manželství a bezpodílového spoluvlastnictví zčásti z prostředků patřících jen jednomu z manželů, pak při vypořádání je manžel, z jehož prostředků byl tento náklad vynaložen, oprávněn toliko požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co takto vynaložil. Jestliže by v době vypořádání byla hodnota věci (např. v důsledku opotřebení společným užíváním) nižší, než byla její původní hodnota, bylo by třeba k tomu přihlídnout a náklady, které na ni jeden z manželů ze svých prostředků vynaložil, by se nenahradily v plné výši, nýbrž jen ve výši redukované podle poměru, v němž došlo ke snížení hodnoty věci. Jestliže by v době vypořádání byla hodnota věci vyšší než původní hodnota, pak by se k tomuto zvýšení při stanovení náhrady nákladů, vynaložených jen z prostředků jednoho z manželů, nepřihlíželo. Do bezpodílového spoluvlastnictví totiž náleží a oběma manželům je společná věc v takto zvýšené hodnotě, takže z této zvýšené hodnoty by se vycházelo i při stanovení podílů na společném majetku.“*

Redukce, tedy poměrné snížení vnosu, je v odborných kruzích ustáleným prostředkem zajištění rovnováhy vynaložených prostředků oproti klesající hodnotě věci, na níž byl vnos vynaložen. S ohledem na skutečnost, že právní úprava dle NOZ pouze výslovně upravuje již zaběhlou a fungující praxi soudů, nebudu se nadále touto částí nové právní úpravy zabývat a v plném rozsahu odkazuji na stávající judikaturu, která se redukcí vnosů zabývá.

Pokud se týče valorizace vnosu jednoho z manželů na společný majetek pro účely jeho nahrazení

podle § 150 SOZ, tedy zohlednění skutečnosti, že mohlo dojít naopak ke zvýšení hodnoty věci (typicky nemovitosti), se judikatura postavila odmítavě. Tento důsledek může být přijatelně odůvodněn názorem, podle kterého jestliže by v době vypořádání byla hodnota společné věci (na níž byly vynaloženy výlučné prostředky jednoho z manželů) vyšší než původní hodnota, pak se k tomuto zvýšení při stanovení náhrady nákladů nepřihlíží, neboť v tomto případě náleží a oběma manželům je společná věc v takto zvýšené hodnotě. Řešení zjevné nespravedlnosti v rámci specifických skutkových okolností případu pak může být shledáváno v aplikaci disparity podílů. Výše uvedené odůvodnění se však samozřejmě nemůže použít na situaci, kdy je ze společného majetku vynaloženo na oddělený majetek některého z manželů. V rámci argumentace pro vyloučení valorizace vnosu pro případ, že bylo ze společného vynaloženo na oddělený majetek některého z manželů je možné použít argumentaci, která byla použita např. v rozsudku Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.05. 2009, sp.zn. 22 Cdo 410/2008, podle jehož závěrů se valorizace vnosu neopírá o žádný zákonný důvod, neboť nelze použít ustanovení o úrocích z prodlení, protože v tomto případě o prodlení nejde (povinnost plnit vzniká až okamžikem vypořádání) a není tu žádné jiné ustanovení, o které by nárok na valorizaci bylo možno opřít.

NOZ zaujímá k výše uvedené problematice jiný pohled. Podle ustanovení § 742 odstavec 2 NOZ hodnota toho, co ze společného majetku bylo vynaloženo na výhradní majetek manžela, stejně jako hodnota toho, co z výhradního majetku manžela bylo vynaloženo na společný majetek, se při vypořádání společného jmění započítává zvýšená nebo snížená podle toho, jak se ode dne vynaložení majetku do dne, kdy společné jmění bylo zúženo, zrušeno nebo zaniklo, zvýšila nebo snížila hodnota té součásti majetku, na niž byl náklad vynaložen. **Z explicitního vyjádření zákona tedy vyplývá, že zákonodárce počítá s dvoucestností, tedy nerozlišuje mezi tím, zda jde o vnosy z výlučného majetku jednoho z manželů na společný majetek, anebo ze společného majetku na výlučný majetek jednoho z manželů.** Přestože může vyznívat právní úprava vnosů dle NOZ jednoznačně, přináší některé otázky, se kterými se bude muset praxe vypořádat.

V první řadě mám za to, že není zcela zřejmé, zda se valorizace týká výlučně situace, kdy došlo ke zvýšení hodnoty věci v důsledku změn na trhu, tedy skutečností nezávislých na provedených investicích, anebo v důsledku provedené investice, která byla buď zcela, anebo zčásti, představována vnosem.

Pokud se týče valorizace vnosu v důsledku zvýšení hodnoty věci z provedených investic, je zřejmé, že v tomto případě valorizace vnosu nemůže představovat nějaký zásadní názorový nebo výkladový problém a na tuto situaci NOZ nepochybně dopadá. Pokud se týče zvýšení hodnoty věci, na niž byl vnos vynaložen, v důsledku jiných skutečností, lze zřejmě najít argumentaci pro i proti zvýšení vnosu. **Autor tohoto článku se přiklání k výkladu, podle kterého by se valorizace vnosu měla týkat pouze situace, kdy ke zvýšení hodnoty věci došlo v důsledku provedené investice, nikoli však v důsledku jiných, na provedené investici nezávislých, skutečností (typicky v důsledku působení tržních mechanismů).** V případě, že dojde ke zvýšení hodnoty věci v důsledku skutečnosti, která není s vnosem v podobě investice jakkoli spojena a nelze nalézt příčinnou souvislost mezi realizovanou investicí a zvýšením hodnoty věci, není vnos příčinou následku zvýšení hodnoty věci a není odůvodněn závěr proto, aby byl vnos jakkoli zvyšován. Navíc v případě, že jde o investici z výlučného majetku jednoho z manželů na majetek společný, pak zvýšení hodnoty věci mimo skutečnosti související s investicí (resp. vnosem) se investujícím manželovi, v případě presumované parity podílů na společném majetku, zhodnotí jeho podílem na vypořádávané věci a další zhodnocení v podobě valorizace vnosu bez příčinné souvislosti s jeho vynaložením nelze považovat za správné ani spravedlivé. V případě, že by šlo o vnos ze společného majetku na výlučný majetek manžela, pak sice společné jmění manželů (resp. nahrazení hodnoty toho, co bylo ze společného jmění manželů vynaloženo na výhradní majetek jednoho z manželů) nebude mít prospěch ze zvýšení hodnoty věci, ale i pro tento případ platí závěry výše

uvedené, tedy skutečnost, že vnos není příčinou následku (zvýšení hodnoty věci) a valorizace vnosu není legitimně odůvodněna.

Závěrem je vhodné se pozastavit nad výpočtem valorizace vnosu, který nemusí být taktéž jednoznačný. Je totiž skutečností, že nelze považovat za správné, aby došlo k „dvojímu“ započítání vnosu, tedy jednak v jeho reálné výši (resp. ve výši přímých nákladů vynaložené investice, což vyplývá z textu zákona „co bylo vynaloženo“) a navíc o celkový rozsah zvýšení hodnoty věci oproti stavu před provedenou investicí. Pokud je tržní hodnota věci před vnosem např. 500.000,- Kč, je vynaložen vnos na rekonstrukci ve výši 500.000,- Kč a následně je tržní hodnota věci 1.200.000,- Kč, tedy dojde ke zvýšení hodnoty věci o 140 %, není možné o stejnou výši procentního zhodnocení věci zhodnotit i vnos, neboť by v tomto konkrétním případě představoval celou hodnotu zhodnocené věci, což jistě nebylo záměrem zákonodárce. Řešení této otázky, která se zřejmě neobejde v případě sporu mezi účastníky bez znaleckého posudku, je možné sledovat ve stanovení poměru vnosu k poměru prostředků vynaložených ze společného jmění manželů (v případě přináležitosti věci do společného jmění manželů) nebo poměru vnosu k poměru prostředků vynaložených z výhradního majetku jednoho z manželů (v případě, že zhodnocená věc bude ve výlučném vlastnictví jednoho z manželů a vnos se bude nahrazovat do společného jmění manželů) s tím, že zjištěná výše podílu bude představovat podíl na valorizované hodnotě věci a to pouze části, která představuje skutečné zhodnocení věci.

V modelovém případě představoval vnos ideální variantu, tedy vnos byl izolován, neboť jiné prostředky použity nebyly a současně ke zvýšení hodnoty věci nepřispěly jiné (objektivní, tedy obvykle tržní) skutečnosti, proto se vnos podílil ze 100 % na valorizaci hodnoty věci. Pokud je tržní cena věci 1,2 mil Kč, musí manžel obdržet svůj vnos v plné výši, tedy částku 500.000,- Kč a k dělení mezi manželi zůstává hodnota 700.000,- Kč, od níž se v našem případě odečte i 100 % výše valorizace hodnoty věci v důsledku vnosu, tedy částka 200.000,- Kč s tím, že v rámci parity podílů připadá každému z manželů 250.000,- Kč. Manžel, který z výlučných prostředků investoval by tak měl nárok na 950.000,- Kč, druhý z manželů by měl nárok na částku 250.000,- Kč. V případě, že by bylo použito i 100.000,- Kč ze společného a vnos představoval částku 400.000,- Kč, pak vnos představuje 4/5 podílu na valorizaci hodnoty věci a k vnosu ve výši 400.000,- Kč by měla přináležet valorizace v rozsahu 4/5 z částky 200.000,- Kč, která představuje zvýšení hodnoty věci nad rámec vynaložených přímých nákladů (investující manžel by obdržel vnos ve výši 400.000,- Kč, a k dělení mezi manželi zůstává hodnota 800.000,- Kč, od níž se v našem případě odečte i 80 % výše valorizace hodnoty věci v důsledku vnosu, tedy částka 160.000,- Kč s tím, že v rámci parity podílů připadá každému z manželů 320.000,- Kč; manžel, který z výlučných prostředků investoval by tak měl nárok na 880.000,- Kč, druhý z manželů by měl nárok na částku 320.000,- Kč, která v sobě zahrnuje původní hodnotu 250.000,- Kč a současně podíl na společně investovaných prostředcích a podíl na valorizaci hodnoty prostředků vynaložených ze společného jmění manželů).

Samozřejmě, že praxe se může přiklonit k jinému modelu stanovení valorizace vnosu a pouze čas a případně komentářová literatura ukáže, jak se budou vnosity počítat, zjm. pak skutečnost, zda lze vnosity valorizovat i v důsledku objektivních skutečností, které s vnosem a zhodnocením věci nesouvisí.

Mgr. Michal Žíla,
advokát

[Maršálek & Žíla, advokátní kancelář](#)

Stará cesta 676
755 01 Vsetín

Tel.: +420 571 410 895

Fax: +420 571 410 232

e-mail: sekretariat@marsalekzila.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)